

О.М. Козій

ІНТЕГРАЦІЙНО-ТВОРЧИЙ ПІДХІД ФОРМУВАННЯ ОБРАЗНО-ІНТОНАЦІЙНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕКДЖІВ У ПРОЦЕСІ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОЇ ПІДГОТОВКИ

“Коли маєш справжню схильність до наук, перше, що відчуваєш, віддаючись їм, це їхній зв’язок між собою, в силу якого вони взаємно притягаються, допомагають одна одній і пояснюють одна одну так, що жодна не може обійтися без іншої. Хоча розум людський не може охопити їх всі й необхідно завжди віддавати перевагу якійсь одній як основній, але якщо не маєш деякого уявлення про інших, часто перебуваєш у темряві навіть у своїй ...”.

Жан-Жак Руссо.

Нові соціально-економічні умови розвитку нашого суспільства, глобалізація та потужна інформатизація освітнього простору вимагають пошуку більш ефективних підходів до виконання завдань вищої школи щодо формування творчої особистості майбутнього вчителя, “людини високої освіченості й культури, кваліфікованого спеціаліста, здатного до творчої співпраці, професійного розвитку, мобільності в освоєнні та впровадженні новітніх наукомістких й інформаційних технологій; формування трудової і моральної життєтворчої мотивації, активної громадської та професійної позицій; навчання основних принципів побудови професійної кар’єри тощо” [5, 3].

Представники теоретичного напрямку педагогічної освіти протягом багатьох віків відшукували найбільш ефективні підходи, методи і принципи навчання з метою забезпечення ефективності, інформативності і довготривалості накопичення певних знань, збереження їх якісних і оригінальних характеристик.

Одним із перспективних напрямків у практиці вивчення диригентсько-хорових дисциплін взагалі і ефективному формуванні образно-інтонаційних

навичок зокрема, є інтеграційно-творчий підхід, який спрямований на цілісне і різнобічне розуміння своєрідності художніх образів, що зображуються кожним окремим видом мистецтва та його характерними засобами виразності, які надають нових емоційних та інших відтінків у їх інтегрованому поєднанні, знаходження спільності тощо. Це стимулює розвиток творчих здібностей та творчої активності в студентів-музикантів, формує їх художньо-образне мислення, забезпечуючи сприймання оточуючого світу через призму синтезу різних видів мистецтва, загально визнаних світових художньо-культурних цінностей.

Незважаючи на той факт, що ще з кінця панування Римської імперії, автор шкільних підручників *Боеціо* (приблизно 480-525 рр. до н. е.), започаткував навчальний принцип *компіляції* (від лат. *compilatio* – крадіжка), який поєднав в єдиний навчальний матеріал фрагменти декількох літературних джерел, без власної інтерпретації автора підручника. Ця синтетично сконструйована система навчання здійснила значний вплив на подальший розвиток педагогічних систем середньовіччя.

Продовжуючи свій історичний шлях, ідея поєднання певних частин змісту навчання в єдине ціле набувала різних форм і методів, яким присвоювались різні назви синонімічні поняттю інтеграція: *синкретизм, компіляція, змішаність, синтез мистецтв, об'єднання, композиція, компоновання, комплексний підхід, міжпредметні зв'язки, інтеграція* тощо. В той чи іншій ступені торкались розробки даних понять: Я. Коменський, Жан-Жак Руссо, К. Ушинський, В. Сухомлинський, Ю. Бабанський, В. Бондар, Ю. Боров, Л. Ващенко, І. Гадалова, І. Зязюн, М. Ярмаченко та ін.

Засобами використання міжпредметних зв'язків у окремих предметних методиках здійснювали вирішення навчальних проблем (П. Агутов, Л. Боголюбов, А. Богданова, В. Гусев, М. Ковалевська, В. Коротов, Л. Цветков та ін.), як засіб розвитку знань учнів про наукову картину світу висвітлював проблему П. Трет'яков та ін.. До найвагоміших систем музичного виховання ХХ століття відноситься система Карла Орфа, в основу якої покладено

інтегрований принцип елементарного музичного виховання з використанням різних видів музично-естетичної діяльності.

Теоретичні та методичні аспекти інтеграції мистецьких знань у музично-педагогічній освіті та естетичному вихованні молоді здійснювали: Е. Абдулін, А. Авдієвський, Л. Аржачнікова, А. Болгарський, Л. Ващенко, І. Гадалова, З. Жовчак, Л. Коваль, Л. Куненко, В. Лебедєв, Б. Лихачов, Л. Масол, Т. Надолінська, В. Орлов, О. Отич, О. Рудницька, О. Соколова, М. Сова, О. Солов'єв, Т. Цвєлих, О. Щолокова,

Аналізуючи зміст тлумачення такого поняття як *інтеграція*, слід розглядати його як багатомірне явище, яке завдяки саме інформаційній різнобічності допомагає кращому формуванню цілісного художнього відтворення образно-інтонаційного змісту музичного твору.

Щоб краще зрозуміти сутність використання поняття *інтеграція* відносно нашої проблеми дослідження розглянемо його етимологію. Поняття *інтеграція* походить від лат. *integratio* – відновлення, поповнення, що утворено від *integer* – цілий (префікс *in.* – в даному випадку означає проникнення в щось), що забезпечує якісно новий рівень синтезованих або інтегрованих образно-інтонаційних знань і виконавських навичок.

Інтеграційно-творчий підхід формування образно-інтонаційних навичок ми розглядаємо як змістове і функціональне поєднання двох понять *інтеграція* і *творчість*. Поняття інтеграція багатофункціональне і має певну множину пристосувань, що дає можливість використовувати його в різних галузях науки (філософії, культурі, педагогіці, економіці, біології, соціології, техніки, системи управління тощо).

Використання інтеграційно-творчого підходу щодо формування образно-інтонаційних навичок студентів педагогічних коледжів у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін пов'язано з показом (демонстрацією) вокально-хорового твору на заняттях з диригування, хорового класу і передбачає не тільки мануально-графічне його представлення, а й проникливо-естетичне, вокально-емоційне виконання, що в узагальненому вигляді

відноситься до художнього трактування і відтворення музичного твору. Тому дуже важливо сформувати в студента-музиканта психологічну установку на інтеграційно-творче, художньо-комплексне використання знань, навичок, умінь у процесі виконання музичного твору, де чисте інтонування і емоційно-образне виконання створюють ансамбль засобів музичної виразності, допомагають виконавцям краще зрозуміти і відтворити його зміст, а оточуючим цілісно сприймати твір музичного мистецтва.

Художній образ музики розкривається під час безпосереднього контакту з твором та засвоєння лунаючої інтонації через особливу музичну діяльність – “інтонування” та творче розкриття художньо-образного змісту твору.

Під інтонуванням, в аспекті формування і розвитку образно-інтонаційних навичок студентів педагогічних коледжів у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін, ми розуміємо не тільки точність відтворення висоти певного тону музичного матеріалу, але й емоційно-художню передачу змісту та характеру музики, мелодії в цілому. Процес інтонування проходить творчий акт, в якому яскраво виражається творча індивідуальність, креативні здібності виконавця і розкривається багатогранна особистість інтонуючого співака-диригента, його психоемоційний стан і психологічні якості.

Тому найбільш ефективний шлях формування образно-інтонаційних навичок це застосування інтеграційно-творчого підходу, в якому паралельно синтезуються співочо-дикційний і вокально-технічний розвиток голосу і використання евристичного методу співацького навчання в пошуках художньо-образного виконання твору.

Висновок. Застосування інтеграційно-творчого підходу в музично-педагогічній практиці студентів коледжів у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін допомагає ефективніше синтезувати вокально-технічні навички у відповідності з образно-інтонаційними особливостями музичних творів, значно розширюючи творчі можливості студента-музиканта. Таким чином можна зазначити, що створення творчої атмосфери і комфортного, продуктивного навчального середовища, використання евристичних методів

формування образно-інтонаційних навичок, використання оригінальної поетапної методики значно розширить розвиток креативних здібностей студентів, допоможе сформувати його образно-інтонаційні навички, відшукати нові інтерпретаційні грані розкриття художньо-образного змісту музичного твору.

Література

1. Андрущенко В.П. Мистецька освіта в системі формування педагога XXI століття / В. П. Андрущенко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти : зб. наук. праць. – Вип. 1 (б). – К. : НПУ, 2004. – С. 3-5.
2. Боров Ю.Б. Общение с искусством // Эстетика / Юрий Борисович Боров. – Ростов н/Д : “Феникс”, 2004. – С. 606-674.
3. Волошина М.С. Профессиональная инкультурация в образовании : [монография] / Марина Сергеевна Волошина. – Новокузнецк : ИПК, 2001. – 114 с.
4. Зязюн І.А. Інтеграційна функція культурної парадигми / І.А. Зязюн // Професійно-художня освіта України : зб. наук. праць [редкол. : І.А. Зязюн (голова), Н.М. Чепурна (заступники голови) та ін.]. – Київ; Черкаси : Видавництво “Черкаський ЦНТЕІ”, 2008. – Вип. V. – С. 3-13.
5. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. Програми розвитку ООН та Міжнародного фонду “Відродження” // Шкільний світ, 2001. – С. 3-4.
6. Сисоєва С. Технології педагогічної творчості вчителів-новаторів // Основи педагогічної творчості : [підручник] / Світлана Олександрівна Сисоєва. – К. : Міленіум, 2006. – С. 231-261.